

## 3 MART DÜNYA KULAK VE İŞİTME GÜNÜ (2026)

### İşitme Kaybı ve Sağırılık Nedir?

Normal işitmeye sahip bir bireyin her iki kulakta işitme eşiği 20 dB olarak ölçülmektedir. Bu düzeyin altında kalan durumlar işitme kaybı olarak tanımlanır. İşitme kaybı; hafif, orta, orta-ileri, şiddetli veya çok şiddetli düzeylerde olabilir. Tek kulakta ya da her iki kulakta görülebilir, konuşmaları veya yüksek sesleri duymada güçlüğü yol açabilir.

İşitme güçlüğü olan kişiler, hafif düzeyden şiddetli kayıplara kadar değişen derecelerde işitme kaybına sahip bireylerdir. Bu kişiler çoğunlukla sözlü iletişimi tercih eder ve işitme cihazları, koklear implantlar, diğer yardımcı teknolojiler ile altyazı hizmetlerinden yarar görebilir.

Sağır bireylerin çoğunda işitme kaybı çok şiddetlidir; yani çok az duyarlar veya hiç duymazlar. Bu bireylerin bir kısmı koklear implantlardan fayda görebilirken, bazıları iletişimde işaret dilini kullanmaktadır.<sup>1</sup>

### İşitme Kaybı Önlenebilir mi?

İşitme kaybına yol açan birçok etken, yaşam boyu uygulanacak koruma yaklaşımları ve uygun klinik müdahalelerle önlenebilir. İşitme kaybının önlenmesi; doğum öncesi ve doğum sonrası dönemlerden başlayarak yaşlılığa kadar yaşamın tüm evrelerinde önem taşır. Çocukluk çağındaki işitme kayıplarının yaklaşık %60'ı, etkili halk sağlığı önlemleriyle önlenebilecek nedenlerden kaynaklanmaktadır. Benzer biçimde yetişkinlerde en sık görülen nedenler (yüksek gürültüye maruz kalım, ototoksik ilaç kullanımı gibi) büyük ölçüde önlenebilir niteliktedir.

Yaşam döngüsünün farklı dönemlerinde işitme kaybını azaltmaya yönelik etkili stratejilerin başlıcaları şunlardır:

- ✓ Aşılama programlarının uygulanması
- ✓ Nitelikli anne ve çocuk sağlığı hizmetlerinin sürdürülmesi
- ✓ Gerekğinde genetik danışmanlık sağlanması
- ✓ Sık görülen kulak hastalıklarının erken tanı ve uygun yönetimi
- ✓ Gürültü ve kimyasal maruz kalımına karşı mesleki işitme koruma programlarının uygulanması
- ✓ Eğlence ortamlarında yüksek sese maruz kalımı azaltmaya yönelik güvenli dinleme yaklaşımlarının benimsenmesi
- ✓ Ototoksisite riskini azaltmak amacıyla ilaçların akılcı ve rasyonel kullanımı.<sup>2</sup>

İşitme kayıplarının önlenmesi kadar önemli olan bir diğer müdahale ise var olan kayıpların erken dönemde tanınması, gerekli tedavilerin ve desteklerin sağlanmasıdır. Bu amaçla ülkemizde yenidoğan döneminde ve okul çağı çocuklarda işitme tarama programları yürütülmektedir.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> [Internet] <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss> Erişim tarihi:25.02.2026

<sup>2</sup> [Internet] <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss> Erişim tarihi:25.02.2026

<sup>3</sup> [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/#> Erişim tarihi:02.03.2026

# HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-31)

## Yenidoğan İşitme Tarama Programı Nedir?

“Yenidoğan İşitme Tarama Programı” işitme kaybı ile doğan bebeklerin erken dönemde tespit edilmesi amacı ile işitme taramasının yapılması, kesin teşhis, işitme cihazı uygulaması ve gerekli rehabilitasyon çalışmasını yapmak üzere 2004 yılında “Yenidoğan İşitme Tarama Programı” pilot çalışma olarak başlamıştır. 2008 yılından itibaren de 81 ilde “Ulusal Yenidoğan İşitme Tarama Programı” olarak uygulanmaktadır.

Yenidoğan İşitme Tarama Programının amacı ülke genelinde kamu, üniversite ve özel hastanelerde doğan her bebeğe işitme taraması testlerini taburcu olmadan, aynı hastanede uygulayabilmek, ilk 1 ayda tarama testlerini tamamlamak, ilk 3 ayda işitme kayıplı bebeklerin tanılarını koyabilmek ve 6 ayda da işitme kaybı tanısı almış cihaz ihtiyacı olan bebeklerin cihaz kullanımını ve rehabilitasyonlarını sağlamaktır. Bu kapsamda tüm yenidoğan bebekler hastaneden taburcu olmadan önce tarama protokolleri doğrultusunda işitme kaybı açısından taranmaktadır. Taramada işitme kaybı olduğu anlaşılan bebekler ise referans merkezi dediğimiz ileri tanı ve tedavi merkezlerine sevk edilerek detaylı değerlendirmeleri yapılmakta ve erken zamanda tanı alarak tedavi ve rehabilitasyon süreçlerine dahil edilmektedir. <sup>4</sup>

## Okul Çağı İşitme Tarama Programı Nedir?

Çocuklardaki işitme kaybı eğer gerekli tıbbi bakım ve eğitim desteği sağlanamazsa bilişsel gelişim, okul başarısı vb pek çok konuda çeşitli sorunlara yol açarak çocuk sağlığını olumsuz yönde etkilemekte, önemli ekonomik kayıplara sebep olmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde okul taramaları içerisinde; ulusal işitme taraması programları da yer almaktadır. Bu nedenle ülkemizde 2015 yılında 81 ilde *Okul Çağı İşitme Tarama Programı* başlatılmıştır. Okul çağı işitme tarama programında amaç; okul çağı çocuklarda sonradan oluşan işitme kaybını erken dönemde saptamak, tanı koymak ve rehabilite etmektir. Okul Çağı İşitme Tarama Programında ilkökul 1. sınıf öğrencileri belirlenen protokoller çerçevesinde okul ortamında, işitme taraması konusunda eğitilmiş Toplum Sağlığı Merkezi, İlçe Sağlık Müdürlüğü veya Sağlıklı Hayat Merkezinde görevli sağlık personeli tarafından odyometre cihazı ile taranmaktadır. Taramada işitme kaybı olduğu anlaşılan çocuklar ve risk faktörü olan çocuklar ayrıntılı değerlendirme için 2. ve 3. Basamak sağlık kuruluşuna yönlendirilmektedir. <sup>5</sup>

## İşitme Kaybı Tedavi Edilmezse Ne Olur?

Tedavi edilmediğinde işitme kaybı, bireyin yaşamının birçok alanını olumsuz etkileyebilir.

Bu durum;

- ✓ İletişim ve konuşma becerilerinde kısıtlılığa,
- ✓ Bilişsel işlevlerde olumsuz etkilenmeye,
- ✓ Sosyal izolasyon, yalnızlık ve damgalanmaya yol açabilir.

<sup>4</sup> [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/component/content/article/ulusal-isitme-tarama-programi.html> Erişim tarihi:25.02.2026

<sup>5</sup> [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/component/content/article/ulusal-isitme-tarama-programi.html> Erişim tarihi:25.02.2026

# HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

## TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-31)

Ayrıca toplum ve ekonomi üzerinde yük oluşturur, eğitim ve istihdama erişimde önemli kısıtlamalara neden olabilir.<sup>6</sup>

### Dünya Kulak ve İşitme Günü Nedir?

Dünya İşitme Günü, işitme kaybı ve sağırlığın önlenmesine dikkat çekmek ve dünya genelinde kulak-ışitme sağlığını geliştirmek amacıyla her yıl 3 Mart'ta kutlanır. Her yıl temayı DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) belirler ve broşür, el ilanı, poster, afiş, infografik ve sunum gibi kanıta dayalı savunuculuk materyalleri hazırlar. Bu materyaller, DSÖ'nün bölgesel ve ülke ofisleri ile dünya çapındaki hükümetler ve sivil toplum kuruluşlarıyla paylaşılır. DSÖ ayrıca Cenevre'deki genel merkezinde her yıl Dünya İşitme Günü etkinliği düzenler. Son yıllarda giderek daha fazla üye devlet ve ortak kuruluş, kendi ülkelerinde çeşitli etkinlikler yaparak bu güne katılmaktadır. DSÖ, tüm paydaşları bu küresel girişime destek vermeye davet etmektedir.<sup>7</sup>

### Dünya Kulak ve İşitme Günü 2026 Yılı Temel Mesajları Nelerdir ?

#### 2026 yılı için temel mesajlar:

- ✓ Dünya genelinde 5–19 yaş arasındaki yaklaşık 90 milyon çocuk işitme kaybı ile yaşamaktadır.
- ✓ Çocukluk çağı işitme kayıplarının %60'tan fazlası, basit ve maliyet-etkin halk sağlığı müdahaleleriyle önlenabilmektedir.
- ✓ Kulak hastalığı veya işitme kaybı bulunan çocuklarda, gelişimsel, eğitsel ve gelecekteki sosyal-ekonomik fırsatlar üzerindeki uzun dönemli olumsuz etkileri azaltmak için erken tanı ve zamanında tedavi kritik öneme sahiptir.<sup>8</sup>

### Dünya Kulak ve İşitme Günü 2026 Yılı Teması Nedir?

Bu yıl Dünya İşitme Günü (WHD-World Hearing Day) kapsamında **“Toplumdan sınıflara: tüm çocuklar için işitme sağlığı hizmetleri”** teması öne çıkarılmıştır.

#### Kampanya iki temel önceliğe odaklanmaktadır:

- ✓ Çocukluk çağında önlenabilir işitme kaybının önlenmesi
- ✓ Kulak ya da işitme sorunu olan çocukların erken tanı ile tedaviye erişiminin sağlanması.

Toplum içerisindeki alanlar ve eğitim ortamları, çocuklara, ebeveynlere ve öğretmenlere ulaşmada önemli ve doğal temas noktalarıdır. İşitme hizmetlerinin okul sağlığı ve çocuk sağlığı programlarına entegre edilmesi, çocukların işitme, öğrenme ve gelişim süreçlerini destekleyerek akademik ve sosyal başarılarını artırmaya katkı sağlayacaktır.<sup>9</sup>

<sup>6</sup> [Internet] <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss> Erişim tarihi:25.02.2026

<sup>7</sup> [Internet] <https://www.who.int/campaigns/world-hearing-day> Erişim tarihi:25.02.2026

<sup>8</sup> [Internet] <https://worldhearingday.org/> Erişim tarihi:25.02.2026

<sup>9</sup> [Internet] <https://www.who.int/campaigns/world-hearing-day/2026> Erişim tarihi:25.02.2026